88106 ـ در نماز گرفتار وسوسه‌های جنسی می‌شود

سوال

زنی در حین نماز دچار وسوسه می‌شود و همیشه در این هنگام گرفتار افکار جنسی می‌شود؛ چگونه باید از این وسوسه‌ها رها شود و آیا باید هر بار نمازش را قطع کند؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

وسوسه نوعی بیماری است که ناشی از تسلط شیطان بر انسان یا غلبهٔ نفس اماره است، برای همین درمان آن با تقویت ایمان و ضعیف ساختن راه‌های ورود شیطان و انجام زیاد طاعت و توبه و ذکر و تسبیح و استغفار و پناه بردن به نماز و گریختن به سمت الله و تضرع به درگاه اوست تا این زیان را از او دور سازد چرا که وی بهترین پاسخگو است و نسبت به بنده از خودش مهربان‌تر است. الله تعالی می‌فرماید:

أَمْ مَنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَإِلَهٌ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ [نمل: ۶۲]

)یا کیست آنکه درمانده را چون وی را فرا بخواند اجابت می‌کند و گرفتاری را برطرف می‌گرداند و شما را جانشینان این زمین قرار می‌دهد؟ آیا معبودی [به حق] با الله است؟ چه کم پند می‌پذیرید).

و می‌فرماید:

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ (۸۳) فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ

[انبیاء: ۸۳ ـ ۸۴]

(و ایوب را [یاد کن] هنگامی که پروردگارش را نداد داد که به من آسیب رسیده است و تویی مهربان‌ترین مهربانان (۸۳) پس [دعای] او را اجابت کردیم و آسیب وارد بر او را برطرف ساختیم).

بسیاری از این افراد که گرفتار وسوسه هستند معمولا در مورد اذکار شرعی به هنگام صبح و شام و هنگام خواب و وارد و

خارج شدن از خانه و خوردن و نوشیدن سهل‌انگاری می‌کنند و همین باعث می‌شود شیطان بیشتر بر آنان تسلط یابد و با افکار بد و نامناسب او را خسته کند تا در نتیجه بر غم و غصه‌اش افزوده شود.

ثانیا:

از سودمندترین عوامل درمان وسوسه رویگردانی از آن و مجاهدهٔ نفس بر بی‌توجهی است تا به طور کلی از بین برود. از ابن حجر مکی ـ رحمه الله ـ دربارهٔ وسوسه پرسیدند که آیا درمانی دارد؟ ایشان گفتند:

داروی سودمندی دارد که رویگردانی کامل از آن است حتی اگر در نفس تردد باقی بماند اما هرچه بیشتر به آن بی‌توجهی کند در درونش جا نمی‌افتد بلکه همانطور که اهل توفیق تجربه کرده‌اند به زودی از بین می‌رود. اما کسی که به این وسوسه توجه کند و به مقتضیات آن عمل نماید روز به روز بر قدرتش افزوده می‌شود تا جایی که او را به سلک مجانین و بلکه بدتر وارد می‌سازد چنانکه از کسانی که مبتلایش شده‌اند و به شیطان گوش فرا داده‌اند دیده‌ایم».

الفتاوى الفقهية الكبرى (۱/ ۱۴۹).

ثالثا: شایسته است که شخص مبتلای به وسوسه بداند وی برای آنچه به ذهنش خطور می‌کند ـ اگر چه بد باشد ـ تا وقتی که آن را دوست نداشته باشد و خواهان از بین رفتنش باشد مواخذه نمی‌شود، چه در خارج نماز و چه در حین نماز، به دلیل حدیثی که امام مسلم (۱۳۲) از ابوهریره ـ رضی الله عنه ـ روایت کرده که عده‌ای از اصحاب پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ نزد ایشان آمده و گفتند: ما در دل خود چیزهایی حس می‌کنیم که هر یک از ما گفتنش را بسیار بد می‌بینیم. ایشان فرمودند: آیا چنین احساس کرده‌اید؟ این صریحِ ایمان است.

یعنی بد دانستن و تنفر از آن دال بر وجود ایمان در قلب است.

از شیخ عبدالعزیز بن باز ـ رحمه الله ـ پرسیدند:

گاه به ذهن انسان افکاری به ویژه در زمینهٔ توحید و ایمان خطور می‌کند؛ آیا مسلمان به سبب این افکار بازخواست می‌شود؟

ایشان گفتند: در صحیحین و دیگر منابع به ثبوت رسیده که رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ فرمودند: الله برای امت من از چیزهایی که در دل یکایک آنان بگذرد اما به آن عمل نکند و به زبانش نیاورد درگذشته است و ثابت شده که صحابه رضی الله عنهم از ایشان ـ صلی الله علیه وسلم ـ دربارهٔ این وسوسه‌هایی که در سوال به آن اشاره شد پرسیدند و ایشان ـ صلی الله علیه وسلم ـ پاسخ دادند: همچنان مردم از خود [اینگونه] می‌پرسند تا آنکه گفته می‌شود: این آفریده‌های الله است، پس چه کسی خود الله را آفریده؟ هرکس چنین یافت بگوید: به الله و پیامبرانش ایمان آوردم متفق علیه. و در روایت دیگر: پس به الله پناه برد (اعوذ بالله گوید) و ادامه ندهد به روایت مسلم.

تحفة الإخوان بأجوبة مهمة تتعلق بأركان الإسلام سوال دهم.

اگر چنین است مواظب باش که به وسوسه‌های شیطان برای ترک عبادت به سبب این وسواس‌ها توجه نکنی، بلکه انسان باید در هر صورت و حتی با وجود چیزهایی که به ذهنش می‌رسد نمازش را قطع نکند و آن را دوباره نخواند بلکه برای توجه نکردن به این وسوسه‌ها باید با نفس خود مجاهده کند و بدین ترتیب به اذن الله تعالی برطرف خواهد شد.

اما علاوه بر این باید یادآوری کنیم که واجب است از همهٔ عواملی که باعث می‌شود اینگونه وسوسه‌ها و تخیلات بد در ذهنتان تحریک شود دوری کنید؛ عواملی مانند دیدن فیلم‌ها یا تصاویر نامناسب که در صفحهٔ ذهن انسان ثبت می‌شود و شاید بعدها بر وی اثر بگذارد.

و اگر علی رغم آنکه خودش دوست ندارد گرفتار چنین وسوسه‌هایی شد یا در خود میل به رابطه دید باید پیش از نماز ـ در صورت امکان و اگر وقت اجازه می‌دهد ـ این میل را با همسرش در میان بگذارد و برطرفش سازد.

ابودرداء ـ رضی الله عنه ـ می‌فرماید: از فهم شخص است که پیش از نماز نیازش را برطرف سازد تا دلش در حال نماز خالی [از نیازهای بدنی] باشد به روایت مروزی در تعظیم قدر الصلاة (۱۳۴) و بخاری نیز آن را در صحیحش به صورت معلق روایت کرده است.

از الله تعالی برای خود و شما توفیق خواهانیم.

برای شناخت اسباب خشوع در نماز مراجعه کنید به رسالهٔ

والله اعلم.